

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 18. januarja 2017¹

„Predhodno odločanje — Carinska unija in skupna carinska tarifa — Povračilo uvoznih dajatev — Uredba (EGS) št. 2913/92 (carinski zakonik) — Člen 241, prvi odstavek, prva alinea — Obveznost države članice, da določi plačilo zamudnih obresti tudi ob neobstoju pravnega sredstva pred nacionalnimi sodišči“

V zadevi C-365/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Finanzgericht Düsseldorf (finančno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z odločbo z dne 24. junija 2015, ki je prispela na Sodišče 14. julija 2015, v postopku

Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen

proti

Hauptzollamt Bielefeld,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, M. Vilaras (poročevalec), J. Malenovský, M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 25. maja 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen D. Ehle, A. Willems in S. De Knop, odvetniki,
- za Hauptzollamt Bielefeld sprva K. Greven, agent, ter nazadnje M. Greven in S. Holtmann, agenta,
- za nemško vlado J. Möller in T. Henze, agenta,
- za italijansko vlado A. Collabolletta in G. Palmieri, agentki,
- za Svet Evropske unije M. Balta in J.-P. Hix, agenta,
- za Evropsko komisijo L. Grønfeldt in T. Maxian Rusche, agenta,

¹ — * Jezik postopka: nemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. septembra 2016

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 241 Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307, v nadaljevanju: carinski zakonik).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (v nadaljevanju: Wortmann) in Hauptzollamt Bielefeld (glavni carinski urad v Bielefeldu, Nemčija) glede plačila obresti ob vračilu protidampinških dajatev, ki jih je plačala družba Wortmann na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama (UL 2006, L 275, str. 1), ki je bila delno razglašena za nično s sodbo z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

Pravni okvir

Pravo Unije

Carinski zakonik

- 3 Člen 4 carinskega zakonika določa:

„V tem zakoniku veljajo naslednje opredelitve:

[...]

(10) ‚Uvozne dajatve‘ pomeni:

— carine in druge dajatve, ki imajo enak učinek kot carine, ki se plačujejo ob uvozu blaga,

[...]“

- 4 Člen 232 carinskega zakonika določa:

„1. Če znesek dajatev ni bil plačan v predvidenem roku:

[...]

(b) se poleg zneska dajatev zaračunajo zamudne obresti. Stopnja zamudnih obresti je lahko višja od stopnje kreditnih obresti, ne sme pa biti nižja.

[...]“

5 Člen 236 carinskega zakonika določa:

„1. Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

[...]

2. Povračilo ali odpust uvoznih ali izvoznih dajatev se odobri na podlagi zahtevka, vloženega pri pristojnem carinskem uradu pred potekom roka treh let, ki se šteje od dneva posredovanja sporočila o teh dajatvah dolžniku.

Ta rok se podaljša, če udeleženi dokaže, da zahtevka v tem roku ni mogel vložiti zaradi nepredvidljivega dogodka ali višje sile.

Carinski organi po službeni dolžnosti povrnejo ali odpustijo dajatve, če v tem roku sami ugotovijo, da gre za enega od primerov iz prvega in drugega pododstavka odstavka 1.“

6 Člen 241 carinskega zakonika določa:

„Če carinski organi povrnejo zneske uvoznih ali izvoznih dajatev in morebiti pri plačilu teh dajatev pobrane kreditne ali zamudne obresti, ti organi za to ne plačajo nobenih obresti. Obresti pa je treba plačati, če:

- se odločba, s katero se ugotovi zahtevku za povračilo, ne izvrši v roku treh mesecev po njenem sprejetju,
- to predvidevajo nacionalne določbe.

Znesek teh obresti je treba izračunati tako, da ustreza znesku, ki bi se za ta namen zahteval na nacionalnem denarnem in kapitalskem trgu.“

Uredba št. 1472/2006

7 Člen 1 Uredbe št. 1472/2006 določa:

„1. Dokončna protidampinška dajatev se uvede na uvoz obutve z zgornjim delom iz usnja ali umetnega usnja, razen športne obutve, obutve s posebno tehnologijo, copatov in druge hišne obutve ter obutve z zaščitno kapico, s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama, ter uvrščene pod oznake [kombinirane nomenklature]:

[...]

4. Če ni drugače določeno, se uporabljajo veljavne carinske določbe.“

Nemško pravo

8 Člen 1 Abgabenordnung (splošni davčni zakonik) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: davčni zakonik), določa:

„1. Ta zakon velja za vse davke, vključno z davčnimi povračili, ki jih ureja zvezni zakon ali pravo Unije, če z njimi upravljajo zvezni davčni organi ali nacionalni davčni organi. Ta zakon se uporablja samo v skladu s pravom Evropske unije.

[...]

3. Določbe tega zakona se ob upoštevanju prava Evropske unije smiselno uporabljajo za akcesorne davčne obveznosti. [...]"

9 Člen 3(3) in (4) davčnega zakonika določa:

„3. Uvozne in izvozne dajatve v smislu člena 4(10) in (11) carinskega zakonika štejejo za davke v smislu tega zakona.

4. Akcesorne davčne obveznosti so [...] obresti (členi od 233 do 237) [...] in obresti v smislu carinskega zakonika [...].“

10 Člen 37 davčnega zakonika določa:

„1. Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja so [...] [med drugim] povračilni zahtevki v skladu z odstavkom 2 [...]

2. Če je davek [...] plačan ali povrnjen brez pravne podlage, lahko tisti, na račun katerega je bilo izvedeno plačilo, od prejemnika plačila uveljavlja zahtevki za vračilo plačanega ali vrnjenega zneska. [...]"

11 Člen 233 davčnega zakonika določa:

„Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja (člen 37) se obrestujejo samo, če je to zakonsko predpisano. [...]"

12 Nazadnje, člen 236(1) davčnega zakonika določa:

„Če se s pravnomočno sodno odločbo ali na podlagi take odločbe odmerjeni davek zmanjša ali se odobri vračilo davka, se znesek, ki ga je treba plačati nazaj ali povrniti, obrestuje od dneva, ko je nastopila litispendenca, do datuma izplačila, razen v primeru iz odstavka 3. [...]"

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

13 Med letoma 2006 in 2012 je družba Wortmann v lastnem imenu v prosti promet sprostila obutev z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama, ki sta jo izdelali družbi Brosmann Footwear (HK) Ltd. (v nadaljevanju: Brosmann) in Seasonable Footwear (ZhongShan) Ltd. (v nadaljevanju: Seasonable). Ta obutev je bila zajeta z eno od števil kombinirane nomenklature iz člena 1(1) Uredbe št. 1472/2006, zato je glavni carinski urad v Bielefeldu od družbe Wortmann na podlagi te uredbe zahteval plačilo protidampinške dajatve.

14 Družba Wortmann je 22. julija 2010 pri glavnem carinskem uradu v Bielefeldu zahtevala povračilo protidampinških dajatev, plačanih v obdobju med junijem 2007 in junijem 2010. Nov zahtevki za povračilo protidampinških dajatev, plačanih do 31. decembra 2010, je vložila 14. februarja 2011. Nazadnje, 7. maja 2012 je zahtevala povračilo protidampinških dajatev, plačanih tokrat od leta 2006. V utemeljitev vseh teh zahtevkov se je zlasti sklicevala na zadevo, o kateri je najprej odločalo Splošno sodišče Evropske unije, nato pa Sodišče, ki je izdalo sodbo z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

- 15 Sodišče je s to sodbo Uredbo št. 1472/2006 delno razglasilo za nično, med drugim v delu, v katerem se je nanašala na družbi Brosmann in Seasonable. Ta razglasitev ničnosti je bila utemeljena s tem, da je Evropska komisija ravnala nepravilno s tem, da ni preučila zahtevkov, naj se tržnogospodarsko obravnava podjetja ali – če taka obravnava ne bi bila odobrena – naj se pritožnice obravnava individualno.
- 16 Glavni carinski urad v Bielefeldu je 17. aprila 2013 torej odločil, naj se družbi Wortmann povrnejo protidampinške dajatve v znesku 61.895,49 EUR za leto 2007 in v znesku 92.870,62 EUR za leto 2008.
- 17 Družba Wortmann je z dopisom z dne 29. novembra 2013 od glavnega carinskega urada v Bielefeldu zahtevala plačilo obresti na zneske povračil v višini 8 % nad temeljno obrestno mero od dneva plačila protidampinških dajatev. Glavni carinski urad v Bielefeldu je z odločbo z dne 15. januarja 2014 to zahtevo zavrnil. Zoper to odločbo je družba Wortmann vložila pritožbo, ki jo je ta urad 17. septembra 2014 prav tako zavrnil.
- 18 Družba Wortmann je pri predložitvenem sodišču predlagala, naj se glavnemu carinskemu uradu v Bielefeldu naloži, naj ji plača obresti na zneske povračil.
- 19 Predložitveno sodišče meni, da je rešitev spora o glavni stvari odvisna od razlage člena 241 carinskega zakonika. Po njegovem mnenju naj bi bilo obrestovanje zneskov, ki se povrnejo družbi Wortmann, izključeno na podlagi člena 241, prvi stavek, carinskega zakonika.
- 20 Ker namreč v postopku v glavni stvari pogoji iz člena 241, drugi stavek, prva alineja, carinskega zakonika niso izpolnjeni, se lahko v skladu s členom 241, drugi stavek, druga alineja, tega zakonika le nacionalne določbe uporabijo kot podlaga za zahtevek za plačilo obresti, ki ga je vložila tožeča stranka. V zvezi s tem navaja, da je iz člena 37(2), prvi stavek, v povezavi s členom 233, prvi stavek, davčnega zakonika razvidno, da se zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja obrestujejo samo, če je to zakonsko predpisano. Kot pravna podlaga za obrestovanje naj bi bil zato v nemškem pravu upošteven samo člen 236 davčnega zakonika. Vendar ker tožeča stranka v postopku v glavni stvari ni sprožila sodnega postopka za povračilo protidampinških dajatev, predhodno plačanih glavnemu carinskemu uradu v Bielefeldu, naj se ta določba v postopku v glavni stvari ne bi uporabila.
- 21 Ob tem predložitveno sodišče izraža dvome o skladnosti te rešitve s pravom Unije. Opozarja na sodno prakso, v skladu s katero načelo obveznosti držav članic, da vrnejo zneske davka, pobranega v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi, izhaja iz tega prava (sodba z dne 18. aprila 2013, Irímie, C-565/11, EU:C:2013:250, točka 22). Tako si postavlja vprašanje, ali naj ne bi bilo z „nepisanim pravom“ Unije v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, zahtevano obrestovanje uvoznih dajatev, ki so predmet povračila. V zvezi s tem je treba po mnenju predložitvenega sodišča zlasti upoštevati, da se nacionalne določbe o obrestovanju, v tem primeru člen 233 in naslednji davčnega zakonika – kot je razvidno iz člena 1(3), prvi stavek, in člena 3(4) tega zakonika – smiselno uporabljajo samo v skladu s pravom Unije.
- 22 V teh okoliščinah je Finanzgericht Düsseldorf (finančno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 241 carinskega zakonika razlagati tako, da mora nacionalno pravo, na katerega napotuje ta člen, ob upoštevanju načela učinkovitosti, ki ga določa pravo Unije, določati obrestovanje povrnjenih zneskov uvoznih dajatev od dneva plačila teh zneskov dajatev do izplačila zneskov povračil tudi v primerih, v katerih se povračilni zahtevek ni uveljavljal pred nacionalnim sodiščem?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 23 Predložitveno sodišče s predhodnim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 241 carinskega zakonika razlagati tako, da mora nacionalno pravo, na katerega ta člen napotuje, določati obveznost plačila obresti na znesek povrnjenih uvoznih dajatev za obdobje od plačila teh dajatev do njihovega povračila.
- 24 V zvezi s tem je sicer treba ugotoviti, da člen 241, prvi stavek, carinskega zakonika določa, da če carinski organi povrnejo zneske uvoznih ali izvoznih dajatev in morebiti pri plačilu teh dajatev pobrane kreditne ali zamudne obresti, ti organi za to ne plačajo nobenih obresti.
- 25 Vendar ta določba kot taka ne more pomeniti, da bi lahko nacionalna ureditev v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, dejansko določala, da ni treba plačati obresti na znesek povrnjenih uvoznih dajatev za obdobje od plačila teh dajatev do njihovega povračila.
- 26 Tako iz zgodovine nastanka člena 241 carinskega zakonika kot tudi iz sobesedila te določbe je namreč razvidno, da se ta določba ne uporabi v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari.
- 27 Iz analize zgodovine nastanka te določbe, ki jo je generalni pravobranilec opravil v točkah od 48 do 50 sklepnih predlogov, je tako razvidno, da člen 241 carinskega zakonika vključuje položaj, v katerem se po tem, ko carinski organ zadevno blago sprostí, izkaže, da je treba prvotno odmero uvoznih dajatev znižati in da je zato treba vse ali del uvoznih dajatev, ki jih je plačal subjekt, temu povrniti.
- 28 Pojasnila, ki jih je Komisija o zgodovini nastanka določbe, ki je postala člen 241 carinskega zakonika, podala na obravnavi, kažejo, da je bil razlog za sprejetje tega člena dejstvo, da carinski organi v večini primerov opravijo zgolj naknadno preverjanje carinskih deklaracij, zaradi česar obstaja zelo realna možnost, da tako preverjanje vodi do povračila že plačanih uvoznih dajatev.
- 29 Poleg tega carinski zakonik glede vprašanja obrestovanja vzpostavlja nekakšno simetrijo med položajem subjektov, ki jim je treba na podlagi napak – nastalih zaradi hitrosti pri sistemu carinjenja, ki se brez pregleda blaga, preden je to sproščeno, uporablja v velikem številu primerov – uvozne dajatve, ki so bile preveč plačane, povrniti, ter položajem subjektov, ki morajo zaradi istovrstnih napak nasprotno carinski upravi plačati dodatne uvozne dajatve.
- 30 Kot je namreč razvidno iz sodbe z dne 31. marca 2011, Aurubis Bulgaria (C-546/09, EU:C:2011:199, točke od 26 do 34), je mogoče, kadar je zaradi novega izračuna carinskih dajatev, opravljenega na podlagi dodatnih informacij, dolgovan neki znesek teh uvoznih dajatev, v skladu s členom 232(1)(b) carinskega zakonika zamudne obresti zaračunati le za obdobje po izteku roka za plačilo navedenega zneska.
- 31 Če pa nov izračun carin pripelje do tega, da se zadevnemu subjektu povrne vse predhodno plačane carine ali del njih, je iz člena 241 carinskega zakonika razvidno, da so obresti dolgovane zgolj od izteka treh mesecev iz tega člena, pri tem pa obstaja možnost, da nacionalni zakonodajalec določi plačilo obresti tudi v drugih okoliščinah.
- 32 Iz predložitvene odločbe pa je razvidno, da povračilo protidampinskih dajatev v korist družbe Wortmann ne izhaja iz napake pri izračunu teh dajatev, ki bi jo družba Wortmann odkrila po tem, ko je pristojni carinski organ sprostil blago. Pravila iz člena 241, prvi stavek, carinskega zakonika torej v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, ni mogoče razlagati tako, da načeloma izključuje obrestovanje.
- 33 Poudariti pa je vseeno treba, da čeprav je predložitveno sodišče vprašanje formalno omejilo na razlago člena 241 carinskega zakonika, taka okoliščina Sodišča ne ovira pri tem, da predložitvenemu sodišču ne bi posredovalo vseh elementov razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene

zadeve, ne glede na to, ali se je predložitveno sodišče nanje sklicevalo v predstavitvi navedenega vprašanja (glej po analogiji sodbo z dne 29. oktobra 2015, Nagy, C-583/14, EU:C:2015:737, točki 20 in 21 ter navedena sodna praksa).

- 34 V zvezi s tem je treba opozoriti, da morajo v skladu s sodno prakso Sodišča nacionalni organi ugotoviti posledice, ki jih ima glede na njihov pravni red razglasitev ničnosti ali ugotovljena neveljavnost uredbe o uvedbi protidampinških dajatev, posledica tega pa je, da protidampinške dajatve, ki so bile plačane na podlagi zadevne uredbe, niso bile zakonito dolgovane v smislu člena 236(1) carinskega zakonika in bi jih carinski organi v skladu s to določbo načeloma morali povrniti, če so pogoji, ki veljajo za tako povračilo, med katerimi je ta iz člena 236(2) tega zakonika, izpolnjeni (glej v tem smislu sodbi z dne 27. septembra 2007, Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, točka 67, in z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 25).
- 35 V obravnavanem primeru je zato, ker je bila Uredba št. 1472/2006 s sodbo z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53), razglašena za nično v delu, v katerem se je med drugim nanašala na družbi Brosmann in Seasonable, katerih obutev je družba Wortman sprostila v prosti promet na ozemlju Evropske unije, pristojni nemški carinski organ, ki je presodil, da plačane protidampinške dajatve niso bile zakonito dolgovane v smislu člena 236(1), prvi pododstavek, carinskega zakonika, družbi Wortmann povrnil znesek navedenih dajatev, ne da bi jih povečal za zamudne obresti, ki jih je to podjetje zahtevalo.
- 36 V zvezi s tem je treba poudariti, da je sicer v členu 236(1), prvi pododstavek, carinskega zakonika določeno povračilo protidampinških dajatev v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, vendar ni izrecno določeno, ali je treba zaradi takega povračila plačati obresti na zneske tako povrnjenih dajatev.
- 37 Poudariti je treba tudi, da je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da če je država članica pobrala davke ali dajatve tako, da je uporabila uredbo Unije, ki jo je sodišče Unije razglasilo za nično ali je ugotovilo, da je neveljavna, imajo zadevni subjekti, ki so plačali zadevne davke oziroma dajatve, načeloma pravico pridobiti ne le povračilo pobranih zneskov, ampak tudi obresti na te zneske (glej v tem smislu sodbo z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 in C-234/10, EU:C:2012:591, točke od 65 do 67 in navedena sodna praksa).
- 38 V teh okoliščinah, in ker, prvič, niti člen 236(1) carinskega zakonika niti člen 241 tega zakonika ne izključujeta plačila obresti v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, in drugič, so bile zadevne protidampinške dajatve povrnjene zaradi tega, ker je Sodišče za nično razglasilo uredbo, na podlagi katere so bile navedene dajatve pobrane, in ker torej te dajatve niso bile pobrane v skladu s pravom Unije, kar mora preveriti predložitveno sodišče, je treba šteti, da je treba znesek teh dajatev, ki jih je pristojni nacionalni organ povrnil zadevnemu podjetju, povečati za pripadajoče obresti.
- 39 Ob upoštevanju vseh zgornjih preudarkov je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da če se uvozne dajatve, vključno s protidampinškimi dajatvami, povrnejo z obrazložitvijo, da so bile pobrane v nasprotju s pravom Unije, kar mora preveriti nacionalno sodišče, obstaja obveznost držav članic, ki izhaja iz prava Unije, da subjektom, ki imajo pravico do povračila, plača pripadajoče obresti, ki tečejo od dneva, ko so ti subjekti plačali povrnjene dajatve.

Stroški

- 40 Ker je ta postopek za stranki v postopku ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Če se uvozne dajatve, vključno s protidampinškimi dajatvami, povrnejo z obrazložitvijo, da so bile pobrane v nasprotju s pravom Unije, kar mora preveriti nacionalno sodišče, obstaja obveznost držav članic, ki izhajajo iz prava Unije, da subjektom, ki imajo pravico do povračila, plača pripadajoče obresti, ki tečejo od dneva, ko so ti subjekti plačali povrnjene dajatve.

Podpisi